

De honderd jaar van
Lenni en Margot

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Marianne Cronin

De honderd jaar van
Lenni en Margot

Vertaald uit het Engels door
Marion Drolsbach

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5188 4

© 2020 Marianne Cronin

© 2021 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,
Amsterdam en Marion Drolsbach

Oorspronkelijke titel *The One Hundred Years of Lenni and Margot*

Oorspronkelijke uitgever Doubleday
an imprint of Transworld Publishers

Omslagontwerp Margo Togni

Omslagillustratie © Nik Merkulov / Shutterstock

Foto auteur © Grant Orban

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

DEEL I

Lenni

Als mensen het over ‘terminaal’ hebben, moet ik aan de terminal van de luchthaven denken.

Ik stel me een brede incheckhal voor met een hoog plafond en glazen wanden, waar medewerkers in dezelfde uniformen klaarstaan om mijn naam en vluchtgegevens te noteren, om te vragen of ik mijn koffers zelf heb ingepakt en of ik in mijn eentje reis.

Ik zie de uitdrukingsloze gezichten voor me van passagiers die vertrekboards in de gaten houden, families die elkaar omhelzen en beloven dat dit niet de laatste keer zal zijn. En ik zie mezelf ertussen lopen, met mijn koffer die zo soepel over de glanzende vloer achter me aan rolt dat ik haast lijk te zweven als ik naar het vertrekbord kijk om mijn bestemming te zoeken.

Ik moet mezelf daar wegrukken en me realiseren dat zo’n ‘terminal’ niet voor mij is weggelegd.

Nu noemen ze het ‘levensbepkend’. ‘Kinderen en jongeren met levensbepkende aandoeningen...’

De verpleegster legt op rustige toon uit dat het ziekenhuis sinds kort psychologische begeleiding biedt aan jonge patiën-

ten met een terminale aandoening. Ze hapert en bloost. 'Sorry, ik bedoel natuurlijk levensbepkend.' Of ik daar ook belangstelling voor had. Ik kon psychologische begeleiding aan bed krijgen of naar de speciale ruimte voor tieners gaan, waar ze nu ook tv hebben. De mogelijkheden lijken eindeloos, maar het woord is niet nieuw voor me. Ik heb heel wat dagen op de luchthaven doorgebracht. Jaren.

En toch ben ik nog niet weggevlogen.

Ik wacht, terwijl ik kijk naar het rubberen horloge dat ondersteboven op haar borstzakje is gespeld. Het beweegt mee met haar ademhaling.

'Zal ik je naam noteren? De begeleidster, Dawn, is echt heel aardig.'

'Nee, dank u. Ik ben momenteel met mijn eigen soort therapie bezig.'

Ze houdt fronsend haar hoofd schuin. 'O ja?'

Lenni en de priester

Ik ging kennismaken met God, omdat dat een van de weinige dingen is die ik hier kan doen. Ze zeggen dat je doodgaat omdat God je weer bij zich roept, dus vond ik dat ik de kennismaking maar beter alvast achter de rug kon hebben. Ook had ik gehoord dat het personeel wettelijk verplicht is om je naar de ziekenhuiskapel te laten gaan als je gelovig bent, en de kans om een ruimte te zien waar ik nog niet geweest was en ook nog eens kennis te maken met de Almachtige liet ik natuurlijk niet aan mijn neus voorbijgaan.

Een verpleegster met kersenrood haar die ik nooit eerder had gezien, stak haar arm door de mijne en voerde me mee door de gangen met de doden en stervenden. Ik genoot van elke nieuwe aanblik, elke nieuwe geur, elke pyjamajas die niet bij zijn broek paste, die aan me voorbijtrok.

Je kan gerust zeggen dat mijn relatie met God ingewikkeld is. Voor zover ik het begrijp is hij een soort kosmische wensput. Ik heb weleens ergens om gevraagd en een paar keer leverde dat iets op. Maar soms bleef het stil. Of misschien was God, zoals ik de laatste tijd ben gaan denken, al die keren dat ik dácht dat hij zich stilhield stiekem bezig om nog meer rommel

in mijn lijf te dumpen die pas vele jaren later zou worden ontdekt, een soort geheime opgestoken middelvinger omdat ik het lef had hem uit te dagen. Een verborgen schat die ik moest vinden.

Toen we bij de kapeldeuren kwamen, was ik niet onder de indruk. Ik had een elegante gotische ingang verwacht, maar in plaats daarvan stond ik tegenover twee stevige houten deuren met vierkante matglazen ruiten. Ik vroeg me af waarom God ruiten van matglas nodig had. Wat voerde hij daar binnen uit?

De nieuwe zuster en ik betraden aarzelend de diepe stilte achter de deuren.

‘Nee maar,’ zei hij. ‘Hallo!’

Hij moet een jaar of zestig zijn geweest, gekleed in een zwart overhemd, een zwarte broek en een witte priesterboord. En hij keek alsof hij nog nooit zo blij was geweest als op dat moment.

Ik salueerde. ‘Edelachtbare.’

‘Dit is Lenni... Peters?’ De nieuwe zuster draaide zich met een vragend gezicht naar mij toe.

‘Pettersson.’

Ze liet mijn arm los en voegde er zachtjes aan toe: ‘Ze komt van de May-zaal.’

Het was de aardigste manier waarop ze het kon zeggen. Ze vond waarschijnlijk dat ze hem moest waarschuwen, want hij keek zo opgetogen als een kind dat op eerste kerstdag een treinsset kreeg met een grote strik eromheen, terwijl het cadeau dat ze hem gaf in werkelijkheid kapot was. Hij kon zich eraan hechten als hij wilde, maar de wielen begonnen al los te raken en het ding zou een volgende kerst vast niet halen.

Ik pakte mijn infuusslang, die aan mijn infuuskarretje vastzat, en liep naar hem toe.

‘Ik kom over een uurtje terug,’ zei de nieuwe zuster. Daarna zei ze nog iets, maar ik luisterde al niet meer, want ik staarde omhoog naar waar het licht naar binnen viel, en de gloed van alle mogelijke tinten roze en paars in mijn irissen scheen.

‘Vind je het raam mooi?’ vroeg hij.

Een kruis van bruin glas achter het altaar verlichtte de hele kapel. Grillige stukken glas in violet, donkerrood, fuchsia en dieproze liepen straalsgewijs rond het kruis.

Het hele raam leek in brand te staan. Het licht verspreidde zich over het tapijt en de banken en over onze lichamen.

Hij bleef geduldig naast me wachten tot ik eraan toe was om me naar hem toe te keren.

‘Fijn om kennis met je te maken, Lenni,’ zei hij. ‘Ik ben Arthur.’ Hij gaf me een hand, en het sierde hem dat hij geen krimp gaf toen zijn vingers het gedeelte aanraakten waar het infuus zich in mijn huid boorde.

‘Wil je misschien gaan zitten?’ Hij gebaarde naar de rij lege banken. ‘Heel fijn om kennis met je te maken.’

‘Dat zei u al.’

‘O ja? Sorry.’

Ik trok mijn infuuskarretje achter me aan en toen ik bij de bank was, knoopte ik de ceintuur van mijn ochtendjas steviger rond mijn middel. ‘Kunt u tegen God zeggen dat het me spijt van mijn pyjama?’ vroeg ik, terwijl ik ging zitten.

‘Dat heb je hem net zelf verteld. Hij luistert altijd.’ Father Arthur kwam naast me zitten. Ik keek omhoog naar het kruis.

‘Nou, vertel eens, Lenni, waarom ben je vandaag naar de kapel gekomen?’

‘Ik overweeg om een tweedehands BMW te kopen.’

Hij wist niet hoe hij daarop moest reageren, dus pakte hij de bijbel van de bank naast hem, bladerde erdoor zonder naar

de bladzijden te kijken en legde hem weer weg.

‘Ik zie dat je... eh, dat je het raam mooi vindt.’

Ik knikte.

Het bleef even stil.

‘Krijgt u lunchpauze?’

‘Pardon?’

‘Ik vroeg me af of u de kapel op slot moet doen om samen met de anderen naar de kantine te gaan of dat u hier kunt lunchen.’

‘Ik, eh...’

‘Want het is misschien een beetje brutaal om uit te klokken voor de lunch als u eigenlijk de hele dag al bent uitgeklokt.’

‘Uitgeklokt?’

‘Nou ja, in een lege kerk zitten is niet bepaald hard aanpoten, hè?’

‘Het is niet altijd zo stil, Lenni.’

Ik probeerde in te schatten of ik hem misschien gekwetst had, maar dat kon ik niet opmaken.

‘Op zaterdag en zondag hebben we een mis, op woensdagmiddag Bijbellezingen voor de kinderen en ik krijg vaker bezoek dan je zou denken. Een ziekenhuis is een akelige plek; het is fijn om ergens te zijn waar geen artsen of verpleegkundigen zijn.’

Ik ging weer het glas-in-loodraam bestuderen.

‘En, Lenni, is er een reden voor je bezoek vandaag?’

‘Een ziekenhuis is een akelige plek,’ zei ik. ‘Het is fijn om ergens te zijn waar geen artsen of verpleegkundigen zijn.’

Ik geloof dat ik hem hoorde lachen.

‘Wil je liever alleen gelaten worden?’ vroeg hij, maar het klonk niet gekwetst.

‘Nee, niet echt.’

‘Wil je het over iets speciaals hebben?’

‘Nee, niet echt.’

Father Arthur zuchtte. ‘Wil je horen over mijn lunchpauze?’

‘Ja, graag.’

‘Om één uur neem ik twintig minuten pauze. Ik eet een dubbele witte boterham met ei en tuinkers die mijn huishoudster voor me in driehoekjes heeft gesneden. Ik heb een werkkamer achter die deur.’ Hij wees. ‘En ik neem een kwartier om mijn boterham op te eten en vijf minuten om thee te drinken. Daarna kom ik terug. Maar de kapel is altijd open, zelfs als ik in mijn werkkamer ben.’

‘Krijgt u daarvoor betaald?’

‘Ik word door niemand betaald.’

‘Hoe kunt u zich dan al die boterhammen met ei en tuinkers veroorloven?’

Father Arthur schoot in de lach.

We zwegen een poosje en toen begon hij weer te praten. Voor een priester kon hij niet goed tegen stilte. Ik zou denken dat de stilte God juist de gelegenheid biedt om zich te openbaren. Maar Father Arthur leek het niet prettig te vinden, dus hadden we het over zijn huishoudster, mevrouw Hill, die hem altijd een ansichtkaart stuurde als ze op vakantie was, en als ze terug was, viste ze die uit zijn ‘postvak’ en plakte hem op de koelkast. We hadden het over de manier waarop de lampjes voor het licht achter het glas-in-loodraam moesten worden vervangen (via een geheime gang erachter). We hadden het over pyjama’s. En hoewel hij er heel moe uitzag toen de nieuwe zuster me kwam ophalen, zei hij dat hij hoopte dat ik nog eens zou komen.

Toch geloof ik dat hij verbaasd was toen ik de volgende middag verscheen, in een schone pyjama en nu zonder mijn in-fuus. De hoofdzuster, Jacky, liep niet over van enthousiasme over het idee dat ik twee dagen achter elkaar zou gaan, maar ik keek haar strak aan en zei met een klein stemmetje: 'Ik zou het erg fijn vinden.' En wie kan er nu nee zeggen tegen een dood-ziek kind?

Toen Jacky vroeg of er een verpleegkundige met me mee kon gaan, was het de nieuwe zuster die kwam opdagen. Die met het kersenrode haar, dat vreselijk vloekte met haar blauwe uniform. Ze was nog maar een paar dagen op de May-zaal en ze was nerveus, vooral rond de luchthavenkinderen, en wilde heel graag worden gerustgesteld dat ze het goed deed. Terwijl we door de gang naar de kapel liepen, zei ik dat ze een uitstekende begeleidster was. Ik geloof dat ze dat leuk vond.

Het was weer leeg in de kapel, op Father Arthur na, die gekleed in een lange witte toga over zijn zwarte pak op een bank zat te lezen. Niet in de Bijbel, maar in een boek van A4-formaat, goedkoop ingebonden en met een glanzende, gelamineerde kaft. Toen Nieuwe Zuster de deur opendeed en ik dankbaar naar binnen ging, draaide Arthur zich niet meteen om. Nieuwe Zuster liet de deur achter ons dichtvallen, en bij het geluid van de zware klap draaide hij zich om, zette zijn bril op en glimlachte.

'Pastoor, eh... eerwaarde?' hakkelde Nieuwe Zuster. 'Ze, eh, Lenni vroeg of ze een uurtje hier kan komen zitten. Vindt u dat goed?'

Arthur klapte het boek op zijn schoot dicht. 'Jazeker,' zei hij.

'Dank u, eh, dominee...' zei Nieuwe Zuster.

'Father,' fluisterde ik. Ze trok een gezicht, kreeg een kleur – die vloekte met haar haar – en liep zonder nog een woord te zeggen weg.

Father Arthur en ik installeerden ons op dezelfde bank. De kleuren in het gebrandschilderde glas waren nog net zo mooi als de dag ervoor.

‘Het is hier vandaag alweer leeg,’ zei ik. Het galmde.

Father Arthur zei niets.

‘Was het vroeger wel druk? Toen de mensen geloviger waren?’

‘Het is nu nog steeds druk,’ zei hij.

Ik draaide me naar hem toe. ‘Wij zijn de enigen hier.’

Hij zat duidelijk in de ontkenningfase.

‘Het geeft niet als u er niet over wilt praten,’ zei ik. ‘Het is vast gênant. Ik bedoel, het is net alsof je een feest geeft en er komt niemand opdagen.’

‘Vind je?’

‘Ja. Ik bedoel, daar zit u dan in uw beste witte feestjurk met mooie druiven en zo erop geborduurd, en...’

‘Dat is een misgewaad. Het is geen jurk.’

‘Misgewaad dan. Daar zit u dan in uw feestelijke misgewaad, u hebt de tafel gedekt voor de lunch...’

‘Dat is een altaar, Lenni. En het is geen lunch, maar de eucharistie. Het brood van Christus.’

‘O, wil hij dat niet delen?’

Father Arthur keek me misprijzend aan. ‘Het is voor de zondagsdienst. Ik eet het heilige brood niet als lunch en ik eet mijn lunch niet aan het altaar.’

‘Natuurlijk, want u hebt brood met ei en tuinkers in uw werkkamer.’

‘Dat klopt.’ Hij bloosde een beetje omdat ik iets over hem had onthouden.

‘Dus u hebt alles klaarstaan voor het feest. Er is muziek.’ Ik wees naar de sneue cd-/cassettespeler in de hoek, met een keu-

rig stapeltje cd's ernaast. 'En er zijn genoeg zitplaatsen voor iedereen.' Ik wees naar de rijen lege banken. 'Maar er komt niemand.'

'Op mijn feest?'

'Precies. Dag in, dag uit bouwt u een Jezusfeestje, maar er komt niemand. Dat is toch vreselijk?'

'Dat is... eh... Tja, zo kun je het ook opvatten.'

'Sorry als ik het erger maak.'

'Je maakt het niet erger, maar dit is helemaal geen feest, Lenni. Dit is een gebedshuis.'

'Ja. Nee, dat weet ik, maar ik bedoel dat ik weet wat u wilt zeggen. Ik heb een keer een feestje gehad, toen ik acht was en ik pas van Zweden naar Glasgow was verhuisd. Mijn moeder had alle kinderen uit mijn klas uitgenodigd, maar er kwam haast niemand. Maar in die tijd sprak mijn moeder nog niet zo goed Engels, dus het kan best zijn dat ze allemaal naar het verkeerde adres zijn gegaan, met cadeaus en ballonnen, waar ze stonden te wachten tot het feest zou beginnen. Tenminste, dat heb ik mezelf toen wijsgemaakt.'

Ik zweeg.

'Ga door,' zei hij.

'Dus toen ik daar in de eetkamer zat te wachten tot er iemand kwam opdagen, met de stoelen die mijn moeder in een kring had neergezet, voelde ik me zo rot.'

'Dat spijt me voor je,' zei hij.

'Dus dat bedoelde ik. Ik weet hoe erg het is als er niemand op je feestje komt. Ik wou alleen zeggen dat ik het zielig voor u vind. Maar ik vind niet dat u het moet ontkennen. Je kunt een probleem pas oplossen als je het onder ogen hebt gezien.'

'Maar het is echt druk, Lenni. Het is druk omdat jij hier bent. Het is druk met de geest van de Heer.'

Ik keek hem spottend aan.

Hij schoof heen en weer op de bank. 'Bovendien is een beetje stilte niet iets om over te lachen. Dit mag dan een gebedshuis zijn, het is ook een plek van rust.' Hij keek omhoog naar het gebrandschilderde glas. 'Ik wil graag individueel met patiënten praten. Dan kan ik ze mijn volle aandacht geven en... Vat dat alsjeblieft niet verkeerd op, Lenni, maar ik denk dat jij iemand bent van wie de Heer graag zou willen dat ik je mijn volle aandacht schenk.'

Daar moest ik om lachen.

'Ik moest aan u denken tijdens de lunch,' zei ik. 'Had u vandaag weer brood met ei en tuinkers?'

'Inderdaad.'

'En?'

'Heerlijk, zoals altijd.'

'En mevrouw...'

'Hill, mevrouw Hill.'

'Hebt u mevrouw Hill over ons gesprek verteld?'

'Nee. Alles wat je hier zegt is vertrouwelijk. Daarom komen mensen hier zo graag. Ze kunnen hun hart luchten zonder bang te zijn dat iemand er later achter komt.'

'Dus dit is een biecht?'

'Nee, maar als je wilt biechten, wil ik dat met alle plezier voor je regelen.'

'Als het geen biecht is, wat is het dan wel?'

'Wat je maar wilt. Deze kapel kan alles zijn waar je maar behoefte aan hebt.'

Ik keek naar de rij lege banken, de elektrische piano met een beige hoes erover, het prikbord waarop een plaatje van Jezus geprikt was. Wat zou ik willen dat deze plek was, als die alles kon zijn?

‘Ik wil graag dat het een plek is van antwoorden.’

‘Dat kan.’

‘Ja? Kan het geloof ooit echt antwoord geven op een vraag?’

‘De Bijbel leert ons dat Christus je naar het antwoord op elke vraag kan leiden, Lenni.’

‘Maar kan de Bijbel antwoord geven op een echte vraag? Serieus? Kunt u een vraag beantwoorden zonder me te vertellen dat het leven een raadsel is of dat alles Gods plan is of dat de antwoorden die ik zoek uiteindelijk vanzelf duidelijk worden?’

‘Zeg maar wat je vraag is en dan zullen we samen kijken hoe God ons kan helpen om een antwoord te vinden.’

Ik leunde achterover op de bank en die kraakte. De echo weerkaatste door de kamer.

‘Waarom ga ik dood?’

Lenni en de vraag

Ik keek niet naar Father Arthur toen ik de vraag stelde, maar naar het kruis. Ik hoorde hem langzaam uitademen. Ik dacht de hele tijd dat hij antwoord zou geven, maar hij bleef gewoon doorademen. Misschien wist hij niet dat ik doodging. Maar, beredeneerde ik, de zuster had hem verteld dat ik van de May-zaal kwam, en op de May-zaal kan niemand een lang en gelukkig leven tegemoet zien.

‘Lenni,’ zei hij na een poosje vriendelijk, ‘die vraag is groter dan alle andere vragen.’ Hij leunde achterover en de bank kraakte weer. ‘Weet je, het is gek, maar de vraag “waarom” krijg ik vaker te horen dan wat dan ook. “Waarom” is altijd de moeilijkste. Met “hoe” en “wat” en “wie” weet ik wel raad, maar “waarom” is de enige waarbij ik niet eens kan doen alsof ik het antwoord weet. Toen ik met dit werk begon, probeerde ik die vraag nog wel te beantwoorden.’

‘Maar nu niet meer?’

‘Ik denk niet dat ik daartoe bevoegd ben. Het is alleen aan Hem om te antwoorden.’ Hij wees naar het altaar alsof God daarachter misschien geknield, net uit het zicht, zat mee te luisteren.

Ik gebarde naar hem alsof ik wilde zeggen: ‘Zie je wel?’

‘Maar dat betekent niet dat er geen antwoord is,’ zei hij snel. ‘Het is alleen zo dat het antwoord bij God ligt.’

‘Father Arthur...’

‘Ja?’

‘Dat is de grootste onzin die ik ooit heb gehoord. Ik lig hier een beetje dood te gaan! En ik ben naar een van Gods aangewezen woordvoerders toegestapt met een ontzettend belangrijke vraag en dan zegt u doodleuk dat hij die maar moet beantwoorden? Ik heb het al aan hem gevraagd, maar ik kreeg geen antwoord.’

‘Antwoorden komen niet altijd in de vorm van woorden, Lenni. Ze kunnen allerlei vormen aannemen.’

‘Nou, waarom zei u dan dat dit een plek van antwoorden is? Waarom zegt u niet gewoon eerlijk: “Oké, de Bijbelse theorieën zijn niet waterdicht en we hebben geen antwoorden voor je, maar we hebben wel een mooi glas-in-loodraam?”’

‘Als je wel antwoord kreeg, wat zou dat dan zijn, denk je?’

‘Misschien zou God zeggen dat hij me dood laat gaan omdat ik rusteloos en irritant ben. Of misschien is de ware God wel Visjnoe, die hartstikke pissig is omdat ik zelfs nog nooit heb geprobeerd om tot hem te bidden, maar steeds mijn tijd heb verspild met jullie christelijke God. Of misschien bestaat God helemaal niet en is er nooit een geweest, en wordt het hele universum bestuurd door een schildpad die totaal niet tegen die taak opgewassen is.’

‘Zou je dat prettiger vinden?’

‘Waarschijnlijk niet.’

‘Heeft iemand jou weleens een vraag gesteld waarop je geen antwoord had?’ vroeg Father Arthur.

Ik was eerlijk gezegd onder de indruk omdat hij zo kalm